

Έρευνα αγοράς κλάδου παραγωγής ιχθυηρών

Κατά τη διάρκεια των τελευταίων 15 ετών η Ελληνική υδατοκαλλιέργεια, αναπτύχθηκε και ανέδειξε τη χώρα ως τη μεγαλύτερη παραγωγό ιχθύων στην ευρύτερη περιοχή της Μεσογείου.

Όσον αφορά την διανομή στη γαλλική αγορά καταναλώνονται περισσότεροι από 400.000 τόνοι λευκών ιχθύων σε ετήσια βάση, μέγεθος το οποίο αντιστοιχεί σε 6,5 κιλά ανά κάτοικο. Η κατανάλωση των λευκών ιχθύων αντιπροσωπεύει το 30% της συνολικής κατανάλωσης της Γαλλίας (πίνακας 1).

Πίνακας 1, Η παραγωγή ιχθύων ανά είδος (σε χιλ. τόνους), Πηγή: Globefish

Tableau 1 : Production de poissons blancs par espèces (1 000 tonnes)

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
lieu de l'Alaska	4 809	4 549	4 487	4 049	3 270	2 930	3 136
merlan bleu	544	632	712	1 185	1 319	1 472	1 823
cabillaud Atlantique	1 271	1 341	1 375	1 211	1 094	941	944
cabillaud Pacifique	430	429	444	411	402	371	331
lieu noir	372	355	319	330	340	314	326
merlu du Cap	277	286	261	306	310	301	323
merlu d'Argentine	636	682	648	527	372	243	303
grenadier de Patagonie	243	435	124	474	447	234	296
grenadier bleu (hoki)	212	201	286	325	281	284	258
merlu du Pacifique sud	257	323	266	163	141	194	247
églefin	318	362	334	284	249	213	229
merlu du Pacifique nord	177	195	228	228	217	207	172
merlan bleu austral	192	156	166	201	185	153	156
autres poissons blancs	507	444	390	405	443	439	404
Total	10 245	10 393	10 040	10 099	9 072	8 294	8 948

source : FAO - Globefish

Τα είδη που κυριαρχούν στην εθνική ιχθυοκαλλιεργητική παραγωγή είναι η τσιπούρα και το λαβράκι (περίπου το 92% της παραγωγής), με το λοιπό παραγωγικό φάσμα να αποτελείται κυρίως από πέστροφα, σολομό, χέλι και κυπρίνο. Ειδικότερα σε ό,τι αφορά την τσιπούρα και το λαβράκι, η Ελλάδα παράγει το 60% της συνολικής παραγόμενης ποσότητας των ειδών αυτών μεταξύ των Ευρωπαϊκών και Μεσογειακών χωρών, με κύριο εξαγωγικό προορισμό την Ιταλία, την Ισπανία, τη Γαλλία και το Ηνωμένο Βασίλειο.

Οι Ελληνικές εξαγωγές, όπως θα εξετάσουμε εκτενέστερα παρακάτω, επεκτείνονται διαρκώς σε αγορές όπως αυτές της Ιταλίας, της Ισπανίας και της Γαλλίας, καθώς και στις αναπτυσσόμενες αγορές της Μ. Βρετανίας, της Γερμανίας, του Βελγίου, της Ολλανδίας, του Λουξεμβούργου, της Αυστρίας, των ΗΠΑ και του Καναδά, όπου ήδη διευρύνονται δυναμικά τα δίκτυα διανομής των ιχθυηρών. Σταδιακά και σταθερά οι ελληνικοί ιχθείς με υψηλή διατροφική αξία, ποιότητα και υγιεινή ταυτότητα κατακτούν κυρίαρχη θέση στις προτιμήσεις του ευρωπαϊού καταναλωτή, δυναμική τάση που ανάγεται και συνεχίζεται με τη στροφή του προς τη μεσογειακή διατροφή.

Η Γαλλική αγορά:

Η Γαλλία είναι σημαντικός παραγωγός και εξαγωγέας προϊόντων του πρωτογενούς τομέα, ανεγνωρισμένη για την υψηλή γαστρονομία της σε παγκόσμια κλίμακα.

Οι γαλλικές εισαγωγές θαλασσινών το 2005, ανήλθαν σε 1 εκατομμύριο τόνους για προϊόντα αξίας 3,6 δισεκατομμυρίων ευρώ. Όσον αφορά τις γαλλικές εξαγωγές για το ίδιο έτος η αξία τους ανήλθε σε 1,2 δισεκατομμύριο ευρώ για 353.000 τόνους.

Τα κύρια εισαγόμενα είδη είναι οι γαρίδες (15%) ο σολομός (14%), ο τόνος (9%), ο βακαλάος (6%), ενώ είναι σκόπιμο να σημειωθεί ότι τα κατεψυγμένα προϊόντα διαθέτουν ελαφρώς καλύτερη τιμή πώλησης σε σύγκρισή με τα φρέσκα.

Η Ελληνική αγορά:

Η σύγχρονη μεσογειακή ιχθυοκαλλιέργεια ξεκίνησε τη δεκαετία του 1980 με το λαβράκι και την τσιπούρα. Σήμερα ο κλάδος παράγει πάνω από 250.000 τόνους ψάρια (τσιπούρα, λαβράκι, χιόνα, συναγρίδα κ. ά.), με την **τσιπούρα και το λαβράκι να αποτελούν ακόμη τα κύρια παραγόμενα είδη**. Είναι ο δεύτερος μεγαλύτερος κλάδος θαλασσινής ιχθυοκαλλιέργειας παγκοσμίως μετά την παραγωγή του ατλαντικού σολομού. **Η Ελλάδα είναι η βασική χώρα παραγωγός μεσογειακών ιχθύων** και διατηρεί σταθερά μερίδιο της τάξης του 50% της παγκόσμιας παραγωγής. Το 25% της παραγωγής αντιστοιχεί στην Τουρκία, ενώ η παραγωγή του υπόλοιπου 25% κατανέμεται σε σειρά χωρών της Μεσογείου: Ισπανία, Ιταλία, Γαλλία, Πορτογαλία, Μάλτα, Κύπρος, Ισραήλ, Κροατία, Τυνησία κ. ά. Ο όγκος των εξαγωγών αυτών υπερβαίνει τα 600 εκατ. ευρώ, ο οποίος αντιστοιχεί σε κάλυψη 10 χιλιάδων θέσεων εργασίας σε περιοχές απομακρυσμένες από αστικά κέντρα όπου η συνολική θαλάσσια έκταση για τις εγκαταστάσεις τους είναι 7,8 χλμ. (περίπου το ήμισυ της έκτασης που καταλαμβάνει το αεροδρόμιο των Σπάτων).

Σύμφωνα με την εφημερίδα «Καθημερινή», σήμερα στην Ελλάδα δραστηριοποιούνται περίπου 100 ιχθυοκαλλιέργειες, ενώ στις αρχές του 2000 ήταν 200. Η εικόνα, ωστόσο, τελευταία φαίνεται να βελτιώνεται, καθώς έχει αυξηθεί η τιμή πώλησης του προϊόντος, με την τσιπούρα να πωλείται στα 5,75 ευρώ το κιλό και 5,3 ευρώ το κιλό το λαβράκι. Σημειώνεται ότι οι τιμές πώλησης με τις έντονες διακυμάνσεις αποτελούν και το βασικό πρόβλημα του κλάδου.

Το εύρος της σύνθεσης της μεσογειακής ιχθυοκαλλιέργειας (γόνος, τσιπούρα, λαβράκι) καλύπτει το μεγαλύτερο τμήμα της εγχώριας παραγωγής όπου η πλειοψηφία της συνίσταται σε χαμηλής δυναμικότητας οικογενειακές επιχειρήσεις. Η Ελλάδα αποτελεί τη μεγαλύτερη παραγωγό χώρα στη Μεσόγειο, τόσο στην τσιπούρα και το λαβράκι, όσο και στο γόνο.

Σύμφωνα με την ανάλυση των εξαγωγικών στατιστικών δεδομένων της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής -ΕΛ.ΣΤΑΤ. από τον Ελληνικό Οργανισμό Εξωτερικού Εμπορίου (ΟΠΕ), οι ελληνικές εξαγωγές σε ιχθείς νωπούς ή συντηρημένους (περιλαμβάνονται οι τσιπούρες – λαβράκι – χέλια – σκουαλίδες) το 2010 αυξήθηκαν κατά 10,8% σε σχέση με το 2009.

Σύμφωνα με την ίδια πηγή, η Ιταλία παραμένει, για το 2010 η πρώτη χώρα προορισμού των ελληνικών εξαγωγών και αντιπροσωπεύει το 45% στο σύνολο των εξαγωγών του κλάδου. Ακολουθούν, η Ισπανία και η Γαλλία με μερίδιο 14,2% και 11,5% αντίστοιχα στο σύνολο. Πιο συγκεκριμένα, η Ελλάδα εξάγει στην Ιταλία περίπου 44 χιλιάδες τόνους. Ενώ παρατηρήθηκε και μια οριακή αύξηση μεταξύ της αξίας των εισαγωγών του 2009 και του 2010. Επίσης, όσον αφορά τη Γαλλία, την τρίτη σε σειρά χώρα προορισμού ελληνικών εξαγωγών με ποσοστό 11,5%, σημειώνουμε ότι οι εξαγωγές ανέρχονται σε 10,5 χιλιάδες τόνους ιχθύων, η αξία των οποίων για το 2010 ανήλθε σε 51,8 εκατ. Ευρώ (στοιχεία από Ετήσια έκθεση Γραφείου ΟΕΥ Πρεσβείας Παρισίων). Ακολουθεί το Ηνωμένο Βασίλειο με ποσοστό 5,7% της αγοράς και η Πορτογαλία με 5,6%.

Γενικότερα, ο κλάδος της ιχθυοκαλλιέργειας διακρίνεται για την αναπτυξιακή δυναμική του και αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους κλάδους για την εξωστρέφεια της χώρας, δεδομένου ότι καλύπτει κυρίως όσον αφορά στις εξαγωγές, δεδομένου ότι συνεισφέρει στο 0,2% του ΑΕΠ, ενώ οι εξαγωγές του καλύπτουν το 3% του συνόλου της χώρας και το 12% των εξαγωγών πρωτογενούς τομέα.

Κύριο χαρακτηριστικό του κλάδου αποτελεί ο έντονος εξαγωγικός προσανατολισμός, με το 75% περίπου να προωθείται σε αγορές του εξωτερικού, με σημαντική τη συμβολή του στο ισοζύγιο ιχθυηρών και στο ακαθάριστο εθνικό προϊόν, δεδομένης της διάστασης του δυναμισμού των εξαγωγών αλλά και της συνακόλουθης εισροής σημαντικών κεφαλαίων.

Επιπλέον, οι εξαγωγές ιχθύων καταλαμβάνουν την πρώτη θέση στις εξαγωγές ελληνικών αγροτικών προϊόντων. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι κατά το 2010 η αξία των εξαγωγών για τους νωπούς και κατεψυγμένους ιχθείς ανήλθε στα 466 εκατ. Ευρώ, όταν η αξία εξαγωγών παρθένου ελαιόλαδου ήταν 198 εκατ. Ευρώ και καπνού 182 εκατ. Ευρώ.

Αξίζει να σημειωθεί ότι οι προαναφερθείσες τιμές αφορούν σε ολόκληρους (μη τεμαχισμένους) ιχθείς, οι οποίοι διατίθενται είτε σε υπεραγορές, είτε σε ιχθυοπωλεία. Σύμφωνα με τα διαλαμβανόμενα σχετικής μελέτης προκύπτει ότι η ισχύουσα τάση συνίσταται στην προοδευτική διεύρυνση του μεριδίου αγοράς των υπεραγορών έναντι των παραδοσιακών σημείων διάθεσης (ιχθυοπωλεία). Επιπρόσθετα, αυξάνονται συνεχώς τα σούπερ μάρκετ στα οποία δεν διατίθενται ολόκληροι φρέσκοι ιχθείς σε πάγκους, αλλά μόνο τεμαχισμένοι και τυποποιημένοι, σε διάφορα μεγέθη και μορφές (φιλέτα, μπουκίτσες, τετραγωνάκια) σε ειδικές προθήκες και σε καθεστώς ψύξης. Σημειώνεται ότι το 60% των νωπών ιχθύων που καταναλώνεται από τα νοικοκυριά προέρχεται από τα σούπερ μάρκετ, 36% από ιχθυοπωλεία και το υπόλοιπο ποσοστό από άλλα σημεία πώλησης, ενώ τονίζεται ότι το μεγαλύτερο μέρος του όγκου αφορά σε καπνιστούς ιχθείς.

Πιο συγκεκριμένα, η Ελλάδα κατέχει ηγετική θέση στις ιχθυοκαλλιέργειες τσιπούρας και λαβρακίου, ενώ στους σημαντικούς παραγωγούς περιλαμβάνονται η Τουρκία, η Ισπανία και η Ιταλία. Ασθενέστερη είναι η παραγωγή στις Γαλλία, Πορτογαλία, Κροατία, Κύπρο, Μάλτα, Ισραήλ, Αίγυπτο, Μαρόκο και Τυνησία, ενώ νέοι παραγωγοί σφραγίζονται τα τελευταία χρόνια στις Αλβανία, Αλγερία και Λιβύη. Το σύνολο της παραγωγής τσιπούρας και λαβρακίου στις μεσογειακές χώρες προσέγγισε, σύμφωνα με εκτιμήσεις, το 2010 τους 253.000 τόνους (61% τσιπούρα και 39% λαβράκι) (Πίνακας 3).

Πίνακας 3, Παραγωγή Τσιπούρας και Λαβρακίου των Μεσογειακών χωρών 2006-2010

Πηγή: FEAP

Χώρα	2006	2007	2008	2009	2010
Ελλάδα	95.000	108.000	125.000	126.000	115.000
Τουρκία	66.900	75.400	78.000	62.500	57.000
Ισπανία	29.100	32.800	33.700	37.500	35.300
Ιταλία	18.800	19.700	19.400	19.400	19.600
Γαλλία	7.800	6.100	5.600	4.800	4.900
Πορτογαλία	2.800	3.000	2.700	2.600	2.600
Κροατία	3.500	4.000	3.500	3.900	4.400
Κύπρος	2.500	2.100	2.300	3.300	3.600
Μάλτα	1.000	1.200	1.700	2.100	2.000
Ισραήλ	2.700	2.200	2.800	2.800	2.800
Λοιπές	11.700	12.400	13.000	11.800	10.000
Σύνολο	241.800	266.900	287.700	277.700	257.200
Μεταβολή (%)	+9,7	+10,4	+7,8	-3,5	-7,4

Εκτός των εξαγωγών, αξίζει να εξετάσουμε ειδικότερα την κατανάλωση τσιπούρας και λαβρακίου στις χώρες της Ε.Ε. (πίνακας 4).

Πίνακας 4, Κατανάλωση Τσιπούρας/Λαβρακίου χωρών Ε.Ε. κάλυψη ζήτησης

Πηγή: Σύνδεσμος Ελληνικών Θαλασσοκαλλιιεργειών

ΧΩΡΑ	Συνολική κατανάλωση (τόνοι)	Ελληνικές εξαγωγές (τόνοι)	Μερίδιο αγοράς ελληνικών υαριών
Ιταλία	82.000	33.000	40%
Ισπανία	45.000	13.000	29%
Γαλλία	19.000	10.000	53%
Πορτογαλία	10.000	5.000	50%
Αγγλία	10.000	8.000	80%
ΣΥΝΟΛΟ	166.000	69.000	42%

Όπως εμφανίζεται από τον ανωτέρω πίνακα, το μερίδιο των ελληνικών εξαγωγών που κατευθύνεται στη Γαλλία υπερβαίνει το ήμισυ της συνολικής κατανάλωσης της χώρας, ενώ όσον αφορά την Αγγλία, το ποσοστό αγγίζει το 80%.

Ειδικότερα για τη Γαλλία, σύμφωνα με στοιχεία της Στατιστικής Υπηρεσίας της χώρας, οι εισαγωγές ιχθύων της το 2010 ήταν από την Ελλάδα σε ποσοστό 53% (μέση τιμή 4,46-4,90Ευρώ/κιλό), ενώ ακολουθούσαν οι εισαγωγές από την Ισπανία (περ. 20%, με μέση τιμή 4.73-5,77Ευρώ/κιλό), από το Ηνωμένο Βασίλειο και την

Γραφείο Οικονομικών και Εμπορικών Υποθέσεων- Πρεσβεία της Ελλάδος στη Γαλλία
17, rue Auguste Vacquerie, 75116, Παρίσι

Τηλ. 0033 01 47202660, Φαξ: 0033 01 40701904, E-mail: ecocom-paris@mfa.gr

Τουρκία, (ποσοστό περ. 5% έκαστη και μέση τιμή περ. 4,3-7,39Ευρώ/κίλό για το Ην. Βασίλειο και 4,0-4,33Ευρώ/κίλο για την Τουρκία) και τέλος από την Ολλανδία (ποσοστό 4,9%, μέση τιμή 8,21Ευρώ/κίλό), την Ιταλία (ποσοστό 2,3%, μέση τιμή 6,98Ευρώ/κίλό), το Βέλγιο (με εξαγωγές στη Γαλλία περ.11.000κίλων και μέση τιμή 9,9Ευρώ/κίλό) και λοιπές χώρες.

